

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ СУСПІЛЬНИХ ЯВИЩ І ПРОЦЕСІВ У СФЕРІ ДЕМОГРАФІЇ, ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	Усі спеціальності
Статус навчальної дисципліни	Міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Курс, семестр	2 курс, 2 семестр
Трудомісткість	Загальна кількість годин – 120 год. Кількість кредитів – 4,0
Мова(и) викладання	Державна
ННІ, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій, кафедра маркетингу
Контактні дані розробника(ів)	 <p align="center">Дядик Тетяна, к.е.н., доцент Контакти: ауд. 465а, навчальний корпус №4 e-mail: tetiana.diadyk@pdaa.edu.ua, тел.: +380507465072, сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/dyadyk-tetyana-vasylivna</p>
Мета вивчення навчальної дисципліни	формування теоретичних і практичних знань щодо історичного розвитку та руху населення; аналізу сучасних демографічних процесів України та на міжнародному рівні; людських ресурсів і трудового потенціалу; вивчення проблем сучасного ринку праці; обґрунтування необхідності HR-менеджменту та HR-маркетингу в сучасному бізнесі; вивчення основ організації, нормування, продуктивності праці, видів інноваційної праці, дослідження стану доходів і витрат населення, проблем оплати праці; розроблення соціально-економічного механізму забезпечення гідної праці та визначення перспектив соціального захисту і соціального забезпечення; здійснення моніторингу демографічної ситуації та СТВ; обґрунтування стратегії соціального розвитку.
Компетентності	ЗК1. Здатність розробляти концепцію наукового дослідження на основі ідентифікації актуальних проблем соціально-економічного та глобального розвитку економіки, визначати та критично оцінювати ключові тренди соціально-економічного розвитку та застосовувати їх для формування нових моделей економічних

	систем та процесів у науковій роботі.
Результати навчання	ПРН 1. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях.
Методи навчання	<p><i>Методи навчання:</i></p> <p>1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні методи: <i>лекція, розповідь-пояснення, бесіда;</i> наочні методи: <i>ілюстрування; демонстрування, презентації;</i> практичні методи: <i>вправи; практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату/доповіді;</i></p> <p>2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: методи формування пізнавальних інтересів: <i>створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.</i></p> <p>3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання: інтерактивні методи: <i>дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій, кейс-метод, «Мозковий штурм», «Синанон-метод».</i> комп'ютерні і мультимедійні методи: <i>використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.</i></p> <p>4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: методи усного контролю: <i>опитування, бесіда, доповідь;</i> методи письмового контролю: <i>письмове виконання практичних завдань, самостійна робота, творчі завдання, розв'язування тестів.</i></p>
Програма навчальної дисципліни	<p>Тема 1. Розвиток та рух населення. Демографічні процеси – моделювання, прогнозування та регулювання.</p> <p>Тема 2. Людські ресурси і трудовий потенціал: формування, розвиток та використання.</p> <p>Тема 3. Ринок праці, соціально-трудова відносина зайнятості, безробіття.</p> <p>Тема 4. Персонал підприємств, необхідність HR-менеджменту та HR-маркетингу в сучасних умовах.</p> <p>Тема 5. Організація, нормування, продуктивність праці, інноваційна праця.</p> <p>Тема 6. Політика доходів і витрат населення. Оплата праці.</p> <p>Тема 7. Соціально-економічні механізми забезпечення гідної праці. Соціальний захист і соціальне забезпечення.</p> <p>Тема 8. Моніторинг демографічної ситуації та СТВ, стратегія соціального розвитку.</p>
Стратегія оцінювання результатів навчання	<p>Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення тем та курсу оцінюються у відповідності до форм поточного та семестрового оцінювання результатів навчання. Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є: розв'язування тестів; задач/інтерактивних завдань; виконання завдань самостійної роботи (задачі для самостійного розв'язування, реферат, презентація, написання тез, статей). Форма семестрового контролю – залік.</p>
Політика навчальної дисципліни	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності

	<p>https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/dobrodobro.pdf та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету</p> <p>https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/etykaetyka.pdf.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету:</p> <p>https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyapromobilnist.pdf.</p> <p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: зокрема: Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra, Українська академія лідерства, Інша Освіта тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету:</p> <p>https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyapronoformalnuosvitu.pdf.</p> <p>Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчий на 25% бал. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу відділу аспірантури та докторантури.</p>
<p>Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)</p>	<p>Не має</p>
<p>Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни (за потреби)</p>	<p>Робоча програма навчальної дисципліни, презентації, відеоролики, методичні рекомендації, матеріали в системі Moodle тощо.</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p>Основні</p> <p>1. Акулов М., Драбаніч А., Євась Т., Жукова О., Помірча О., Цаль І., Юрчишена Л.. Економіка праці і соціально-трудові відносини. К.:</p>

ЦНЛ. 2019. 328 с.

2. Ільїч Л.М., Акіліна О.В. Економіка праці та соціально-трудова відносина: підручник. К.: Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. 952 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33738/1/Akilina_L_Illich_EP_pidruc_h_FITU.pdf
3. Економіка праці: навчальний посібник. За заг. ред. Г.В. Назарової. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/Nazarova.-Ekonomika-pratsi_2019.pdf
4. Економіка праці та соціально-трудова відносина: підручник. URL: <https://buklib.net/books/22041/>
5. Корнійчук Б.В. Ринок праці: навчальний посібник. URL: https://stud.com.ua/146320/menedzhment/rinok_pratsi.
6. Червінська Любов. Економіка праці і соціально-трудова відносина. К.: ЦНЛ. 2019. 288 с.
7. Чернявська О.В. Ринок праці: навчальний посібник. К.: ЦУЛ. 2019. 522 с.
8. Цевух Ю. О. Ринок праці, міграція та соціально-економічний розвиток Європейського Союзу та України : навч.-метод. посіб. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021. 140 с.
9. Населення України. Демографічні тенденції в Україні у 2002–2019 рр.: кол. моногр. / за ред. О.М. Гладуна; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. Київ, 2020. 174 с.

Допоміжні

10. McGraw Hill. Labor Economics 7th Edition. 2021. 592 p.
11. Labor economics from a free market perspective employing the unemployable / WALTER BLOCK. World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd., 5 Toh Tuck Link, Singapore. Loyola University New Orleans, USA, 2018. 94 p.
12. Yasnolob, I. Tetyana Chayka, Tetiana Diadyk, Alla Rudych, Oleksandr Bezkrivnyi, Viktoriia Danylenko, Lyudmyla Shulga, Alla Svitlychna (2019) Human Factor in the Creation and Development of Energy Independent and Energy Efficient Rural Settlements. Journal of Environmental Management and Tourism, (Volume X, Fall), 5(37): 1029 – 1036. DOI:10.14505/jemt.v10.5(37).10. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/jemt/article/view/4005>
13. Federico V., Baglioni S. Migrants, Refugees and Asylum Seekers' Integration in European Labour Markets: A Comparative Approach on Legal Barriers and Enablers Cham: Springer, 2021. 258 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi65/0048027.pdf>.
14. Marchetti S. Migration and Domestic Work: IMISCOE Short Reader. Cham: Springer, 2022. 87 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi68/0050235.pdf>.
15. Дядик Т.В. Необхідність HR-маркетингу на сучасному ринку праці. Інфраструктура ринку. №33. 2019. С. 246-253. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/39.pdf.
16. Дядик Т.В., Загребельна І.Л. Міжнародний маркетинг робочої сили. Науковий економічний журнал «Інтелект XXI». №1. 2020. С. 15-20. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2020/2020_1/2.pdf.
17. Писаренко С.В., Дядик Т.В., Бих С.М. Інноваційні методи управління персоналом як чинник формування його конкурентоспроможності. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент.

- Збірник наукових праць. Випуск 41. 2020. С. 61-68. URL: <https://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/41-2020/11.pdf>
18. Дядик Т.В., Лядський І.К. Соціальна орієнтованість бізнесу, як важлива передумова створення HR-бренду. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Серія «Економічні науки». № 2. 2020 р. С. 62-77. URL: http://visen.knau.kharkov.ua/visn2020_2.html
19. Даниленко В.І., Дядик Т.В. Тенденції розвитку ринку праці Полтавського регіону. *Економіка і організація управління*. Випуск 3 (43) 2021. С. 147-156. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/11130> (0,3 д.а. на автора).
20. Дядик Т.В., Загребельна І.Л., Касян К.А. Вплив сучасної освіти на формування конкурентоспроможної особистості – фахівця. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 63. С. 124-130. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/63_2022/25.pdf.
21. Дядик Т.В. HR-брендинг в агробізнесі. Розвиток агропродовольчого ринку в умовах глобалізації економіки. *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Полтава, 31 березня 2020 р.). Полтава: кафедри економіки та МEB. 2020. С. 122-125. URL: http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/7698/Academic%20Abstracts_PSAA_E%20and%20IER_31_03-2020-122-125.pdf?sequence=1&isAllowed=y
22. Дядик Т.В. Онбординг – важливий етап брендингу роботодавця. *Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2021. С. 227-229. URL: <https://drive.google.com/file/d/1t5AjMhYEPKn4UKIEjAbet2wfey3h4-4U/view>
23. Дядик Т.В., Загребельна І.Л., Павелко А.О. Чинники ефективного управління трудовими ресурсами. *Сучасні виклики та аспекти інноваційного розвитку економічної науки і практики [зб. наук. пр.]*: матеріали V міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 20 жовтня 2021 р.). Київ, 2021. С. 38-43 URL: https://openscilab.org/wp-content/uploads/2021/10/suchasni-vikliki-ta-aspekti-innovacijnogo-rozvitku-ekonomichnoi-nauki-i-praktiki_2021_10_20.pdf
24. Дядик Т.В. Онбординг персоналу як елемент HR-маркетингу Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах: *матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* 20 квітня 2023. Т 1. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2023. С. 223-226. URL: <https://drive.google.com/file/d/1fEicFLUnFTZKLB6sei5eioxTmJldx0B0/view>
25. Дядик Т.В. Сучасні тенденції на ринку праці України. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу Полтавського державного аграрного університету за результатами науководослідної роботи 2021-2022 років* (м. Полтава, 17-18 травня 2023 року). Полтава: РВВ ПДАУ, 2023. С. 61-64. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/2908/zbirnykvvyklkonf.pdf>
26. Лядський І.К., Дядик Т.В. Управління соціальним інтелектом з позицій оптимізації ціноутворення на ринку праці. *Економіка, підприємництво, менеджмент*. Том 10, № 2, 2023. С. 48-45. URL:

<https://eem.com.ua/web/uploads/pdf/Economics,%20Entrepreneurship,%20Management,%20Vol%2010,%20No%202-48-55,%202023.pdf>

27. Синюк Н. Демографічна статистика в період війни: сучасний стан та основні виклики. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 4. С. 241-246.

28. Любомудрова Н. П., Гойчук В. І. Зміни на ринку праці в умовах воєнного стану та перспективи післявоєнного відновлення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. С. 31–40.
URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1462>

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Державна служба статистики України. Демографічна та соціальна статистика. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Премія HR-бренд. URL: <http://hrbrand.com.ua/>.

3. Центр соціально-економічних досліджень. URL: www.caseukraine.com.ua

4. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України URL: <https://idss.org.ua/index>.

5. Інститут соціології НАН України. URL: http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php.

6. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій (Institute for Economic Research and Policy Consulting, IER). URL: <http://www.ier.com.ua/ua> Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua>

7. Український центр економічних і політичних досліджень (Ukrainian Center for Economic and Political Studies). URL: <https://razumkov.org.ua>

8. Центр економічної стратегії. URL: <https://ces.org.ua/>

9. Adam Smith Institute (ASI) (United Kingdom). URL: <https://www.adamsmith.org>

10. Bruegel (Belgium). URL: <https://www.bruegel.org>

11. GFK Ukraine. URL: <https://www.gfk.com>

National Bureau of Economic Research (NBER) (United States). URL: <https://www.nber.org>

Рік введення

2024